

Landbruks og Matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

DEN NORSKE
VETERINÆRFORENING

Org. nr. 966251808

Postadresse:
Pb. 6781 St. Olavs plass
0130 Oslo

Besøksadresse:
Keysers gt. 5
0165 Oslo

22 99 46 00
dnn@vetnett.no
www.vetnett.no

Jnr.: 22-
0831/EB/MM/Ark.nr.
0.150/Oslo 31.08.2022

Innspill til stortingsmelding om dyrevelferd - landdyr

Den norske veterinærforening (Veterinærforening) takker for invitasjon til å komme med innspill til en ny stortingsmelding om dyrevelferd. Vi har følgende innspill til den delen som handler om akvatiske dyrearter. Vi vedlegger også kopi av våre innspill som berører dyrevelferd hos akvatiske dyr.

Veterinærdekning

Tilfredsstillende veterinærdekning, både i distriktene og i mer sentrale strøk er en absolutt forutsetning for å ivareta dyrevelferd i alt dyrehold. Den siste tids mediebilde viser at flere kommuner sliter med å få tak i et tilstrekkelig antall veterinærer som har næringsgrunnlag for å jobbe i distriktet på dagtid, og dermed kunne påta seg vakt på kveldstid og helg. Kommunenes ansvar for å sørge for tilfredsstillende tilgang på veterinær i henhold til dyrehelsepersonellovens § 3a bør gjenspeiles i dyrevelferdsloven, f.eks. i § 3, slik at det presiseres at mulighet for veterinær undersøkelse og behandling er kritisk for dyrevelferden over hele landet.

Mattilsynet som forvalter av dyrehelse-, dyrevelferdsregelverket og Matloven må ta standpunkt til manglende tilgang på veterinærer og de konsekvensene dette vil få for dyrevelferd, dyrehelse og folkehelse.

Mattilsynet og dyrevelferden

Mattilsynet har over lang tid hatt store utfordringer med kapasiteten til å følge opp dyrevelferdsarbeidet på en tilstrekkelig måte. Det er både behov for økte økonomiske og personellmessige ressurser samtidig som arbeidet effektiviseres mest mulig. Mattilsynet har flere lovpålagte oppgaver som med fordel kan gjennomføres av privatpraktiserende veterinærer som betalte oppdrag. Mattilsynet har allerede utredet en slik ordning når det gjelder nødslakteattester, og planlegger en lignende ordning for inspeksjon av melkerom. Veterinærforeningen mener at langt flere oppgaver som ikke krever vedtakskompetanse etter forvaltningsloven burde kunne løses på samme måte. Dette gjelder for eksempel attestering av hester som skal reise ut av landet for kortere eller lengre perioder, prøvetaking i forbindelse med overvåknings- og kontrollprogrammer og feltkontroll av viltslakt.

Utsetting av flere slike ordninger til privatpraktiserende veterinærer vil frigjøre personellressurser i Mattilsynet og vil samtidig kunne bedre inntektsgrunnlaget for privatpraktiserende veterinærer i næringssvake områder.

Vi ønsker en vurdering av hvilket mulighetsrom som finnes i relevant lovverk for å sette ut slike oppgaver, og en gjennomgang av hvilke oppgaver som kan løses på denne måten.

DEN NORSKE
VETERINÆRFORENING

Nødhjelp og hjelpeplikt

Veterinærers plikt til å yte nødhjelp er ikke omtalt i dyrevelferdsloven, men i forarbeidene er det en henvisning til dyrehelsepersonelloven. Denne pliktens omfang bør utdypes og ses i sammenheng med dyrevelferdsloven.

Behov for endring av forskrifter og nye forskrifter

Vi vil understreke at det i etterkant av dyrevelferdsmeldingen er viktig med en gjennomgang av lovens forskrifter. Dette gjelder særlig holdforskriftene og de forskriftene som er "gamle".

Spesielt oppmerksomhet bør vies løsdriftskravet og i den forbindelse relasjon til forordning om økologisk produksjon (EU)834/2007 vedlegg II, del 2, pkt. 1.7.5 om mulighet for oppbinding av dyr i besetninger med inntil 50 dyr.

Inseminering av andre enn veterinær

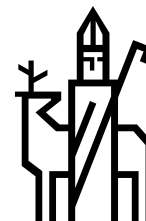
Forskrift om kunstig sædoverføring hos husdyr utført av andre enn veterinær er gammel (fra 1995) og basert på en enda eldre instruks for seminteknikere fra 1985. Forskriften er hjemlet i Matloven og Dyrevelferdsloven, og mest relatert til smitteoverføring, men dårlig forankret i Dyrevelferdsloven og heller ikke omtalt i forarbeidene verken til eksisterende Dyrevelferdslov eller tidligere Dyrevernlov fra 1974. Dagens krav til dyrevelferd er vesentlig endret siden forskriften ble til og forskriften har mangler når det gjelder kvalitetssikring, rapportering og fungerende tilsyn med virksomheten. Vi foreslår en full gjennomgang av denne forskriften i forbindelse med gjennomgang av dyrevelferdsloven.

Dyrevernemndene

Dyrevernemndene er nevnt i Dyrevelferdslovens §30 og administreres gjennom en instruks som sist ble endret i 2020. Siden da har dyrevernemndenes oppgaver blitt vesentlig redusert. Det er behov for en full gjennomgang av dyrevernemndenes eksistens og eventuelle rolle i tilsynsarbeidet i forbindelse med en gjennomgang av dyrevelferdsloven. Øket kapasitet på tilsyn med alt regelverk på dyrevelferdsområdet er nødvendig, og tilstrekkelig finansiering av Mattilsynet på dette området er en forutsetning for å kunne føre tilsyn med at dyrevelferdsloven etterleves.

Tiltak for bedre dyrevelferd hos kjæledyr

ID-merking og obligatorisk forsikring av alle kjæledyr bør forskriftsfestes. Dette kan gjøres etter mal av ordningen med betaling av trafikkforsikringsavgift på biler. På sikt kan det om nødvendig også innføres obligatorisk helsekontroll med jevne mellomrom på samme måte som EU kontroll for biler. En obligatorisk forsikring for alle kjæledyr vil øke statusen til dyrene og synliggjøre det ansvaret dyreeiere påtar seg ved anskaffelse av kjæledyr. Det må samtidig stilles krav til oppdrettere som formidler dyr mot betaling om at et års forsikring inngår i kjøpesummen og tegnes samtidig med ID-merking. Forsikringsselskapene må utfordres på å levere en standardisert «minimumsløsning» med vilkår og pris som muliggjør en obligatorisk forsikring.

DEN NORSKE
VETERINÆRFORENING

Avl på kjæledyr

Veterinærforeningen mener at all fremtidig avl må være kunnskapsbasert med utgangspunkt i til enhver tid oppdatert forskning og vitenskap på området. Det er nødvendig at dette reguleres i en egen forskrift som gjør det mulig å justere retningslinjene i takt med ny kunnskap. Obligatorisk ID-merking slik flere land i Europa har innført, er en forutsetning for dette, og bør innføres for flere arter enn hund.

Tiltak for bedre dyrevelferd hos produksjonsdyr

Med utgangspunkt i dyrevelferdsprogrammene som er under etablering i regi av husdyrnæringen og krav om regelmessige besøk i alle husdyrbesetninger (AHL Artikkel 25), bør det etableres flere ordninger som kan styrke dyrevelferden for alle produksjonsdyr.

Satsing på forskning og utvikling av observerbare dyrevelferdsindikatorer må styrkes og intensiveres.

I arbeidet med disse er det viktig at oppdatert forskning og kunnskap legges til grunn og at det gjøres en grundig jobb med den vanskelige balanseringen av hensynet til det enkelte dyrs velferd mot risiko for smittsomme sykdommer, dyrehelse og folkehelse. Vi må ikke la ønsket om bedre dyrevelferd gå utover alt vi har lært om og all forebygging av smittsomme sykdommer. Flere av de alternative driftsformene med mer utegang vil kunne utfordre forebygging av smitte med bakterier, virus og parasitter fra ville dyr og mellom dyrearter, samt smitte til mennesker gjennom maten. Den vellykkede bekjempingen av MRSA i norske grisebestander er et godt eksempel på at stor innsats fra norske svineprodusenter, og et godt faglig samarbeid på dyrehelse- og folkehelseområdet har direkte effekt på folkehelsen.

I spørreundersøkelser blant forbrukerne oppgir et flertall at de er villige til å betale mer for produkter fra dyr med god dyrevelferd. Allikevel viser handlingsmønsteret til de samme forbrukerne at de velger de billigste produktene. Det bør derfor etableres incentivordninger og avgiftssystemer som bidrar til at prisen til forbruker på produkter fra dyr med best dyrevelferd blir lavere enn andre produkter med lavere dyrevelferdsstandard (ref innretning på El-bil satsingen).

Innsamlede data fra regelmessige dyrevelferdsbesøk bør brukes aktivt i samarbeid mellom næring og Mattilsynet i utviklingen av et slik system. Slike data vil bli enda mer betydningsfulle i arbeidet for best mulig dyrevelferd når de sammenstilles med tilgjengelige produksjonsdata og rapportering veterinærer allerede gjør av diagnoser og behandling (bruk av medisiner).

Det bør vurderes å etablere en ordning der alle kommuner oppretter særskilte veterinære stillinger som koordinerer og veileder husdyrprodusentene om dyrehelse og dyrevelferd. Dette kan gjøres i de allerede etablerte vakt-distriktene og vil kunne gi et vesentlig bidrag til å løse krisen i veterinærtjenesten, samtidig som det sikrer at alle produsenter i hele landet har veterinær kapasitet til å få gjennomført de pålagte helse- og velferdsbesøkene.

DEN NORSKE
VETERINÆRFORENING

Samtidig vil en slik organisering kunne avlaste Mattilsynet gjennom å forebygge uheldige dyrevelferdshendelser. Dette forutsetter også at undervisningsinstitusjonen for veterinærer har spesiell oppmerksomhet rundt dyrevelferd og dyrevelferdsindikatorer, og at allerede ferdig utdannede veterinærer får tilbud om adekvat kursing og oppdatering av kunnskap på området.

Digitalisering og bruk av aggregerte data i dyrevelferdsarbeidet

Gode, observerbare og forskningsbaserte dyrevelferdsindikatorer må utvikles og tas i bruk for alle dyreslag.

Veterinærforeningen har tatt til orde for at innsamlede data fra regelmessige fiske- og dyrevelferdsbesøk bør brukes aktivt i samarbeid mellom næring og Mattilsynet.

Slike data vil bli enda mer verdifulle i arbeidet for best mulig dyrevelferd når de sammenstilles med tilgjengelige produksjonsdata og rapportering veterinærer allerede gjør av diagnoser og behandling (bruk av medisiner).

Transport og klima i relasjon til dyrevelferd som bærekraftsmål

Over tid har det i Norge foregått en omfattende sentralisering når det gjelder slaktning av dyr, hvilket har ført til stadig lengre transporttider av levende dyr til slakteri. Dette er utfordrende for dyrevelferden og i tillegg er det miljø- og klimafiendtlig. En ny dyrevelferdsmelding bør ta opp denne problemstillingen sett i sammenheng med tiltak i jordbruksavtalen for å redusere klimautslipp og bedre dyrevelferden.

Den gode dyrehelsen i Norge er en viktig premisse for god dyrevelferd og en bærekraftig produksjon. Fravær av sykdom er et av kriteriene for god dyrevelferd.

Økt beitebruk og redusert bruk av importert kraftfor gir likeså bedre dyrevelferd og redusert klimaavtrykk.

Forsøksdyr og 3R-senter

Norge bruker i størrelsesorden 4 millioner dyr per år i forsøk, et høyere tall enn de fleste andre land. Hovedmengden av forsøksdyrene er fisk. Det bør avsettes midler til opprettelse av et 3-R (Reduce, Refine, Replace)-senter med formål å redusere, erstatte og raffinere bruk av dyr i forsøk; særlig fisk, men også dyr generelt. Et 3-R-senter er en forutsetning for, og en del av formålet i Forsøksdyrdirektivet.

Forsøksdyrkomiteen har i en uttalelse til NFD og LMD gitt følgende anbefaling:

«Det tas initiativ til en norsk offentlig utredning (NOU) som kan drøfte muligheter for å begrense bruken av dyreforsøk i Norge til fordel for forskning uten forsøksdyr.

Det opprettes et nasjonal, statlig finansiert 3R-senter som vil kunne spille en nøkkelrolle i overgangen».

Det er på høy tid at Norge som ynder å fremstå som et foregangsland når det gjelder dyrevelferd, får på plass et slikt senter. Vi anbefaler derfor på det sterkeste at dette utredes i den kommende stortingsmelding. Dette må gjøres i et samarbeid mellom LMD og NFD, da det berører begge departementenes forvaltningsområde.

DEN NORSKE
VETERINÆRFORENING

Ansvarlige departementer

Etter dagens regelverk er forvaltningsansvaret for dyrevelferdslovgiving delt mellom Landbruks- og matdepartementet (landdyr) og Nærings- og fiskeridepartementet (akvatiske dyr). Tiltak for bedre dyrevelferd vil som oftest ha en kostnad for produsentene og det er en kjensgjerning at forslag til endringer i regelverk for å styrke velferden for dyrene ofte møter motstand på grunn av økte kostnader. Veterinærforeningen mener at dette utfordrer «nødvendighetsbegrepet» i dyrevelferdslovens § 3.

Veterinærforeningen mener at det i en stortingsmelding må drøftes om det kan være hensiktsmessig, og til dyrenes beste, at det overordnede ansvaret for forvaltning av dyrevelferden flyttes til et næringsnøytralt departement.

Marie Modal

Generalsekretær

Ellef Blakstad

Fagsjef

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8118 Dep
0032 Oslo

DEN NORSKE
VETERINÆRFORENING

Org. nr. 966251808

Postadresse:
Pb. 6781 St. Olavs plass
0130 Oslo

Besøksadresse:
Keysers gt. 5
0165 Oslo

22 99 46 00
dnv@vetnett.no
www.vetnett.no

Jnr.: 22-
0831/EB/MM/Ark.nr.
0.590/Oslo 31.08.2022

Innspill til stortingsmelding om dyrevelferd - akvatiske dyrearter

Den norske veterinærforening (Veterinærforening) takker for invitasjon til å komme med innspill til en ny stortingsmelding om dyrevelferd. Vi har følgende innspill til den delen som handler om akvatiske dyrearter. Vi vedlegger også kopi av våre innspill som berører dyrevelferd hos landdyr.

Endringer i annet lovverk

Lovverket som regulerer akvakultur er utformet med stort fokus på produksjon og tekniske løsninger og tar i mindre grad hensyn til at fisk er et dyr på linje med landdyr og dermed omfattet av bestemmelsene i dyrevelferdsloven på linje med dyr på land. Bærekraftbegrepet går igjen flere steder i akvakulturregelverket uten at dette knyttet til bærekraft med tanke på dyret vi holder for produksjon. Etter Veterinærforeningens syn er det uforsvarlig å definere bærekraft uten å ta hensyn til fisken vi produserer mat av. God og akseptabel dyrevelferd på fisk er derfor en forutsetning for en bærekraftig produksjon, og vi foreslår derfor at dette synliggjøres i formålet i § 1 i Akvakulturloven ved at dyrevelferd nevnes spesielt som en del av bærekraftformålet. Dette vil tydeliggjøre det ansvaret oppdretterne har for å sikre god dyrevelferd for oppdrettsfisk.

Bedre dyrevelferd for å redusere dødeligheten

Regjeringen har etablert et «trafikklyssystem» for vekst eller nedtrekk i oppdrettsnæringen basert utelukkende på lakselus og den påvirkning dette har på villaksbestanden. Over mange år har dødelighet i oppdrettsnæringen vært alt for stor, både i settefiskfasen og matfiskfasen. De senere år har avlusningsmetodene for å begrense lusepåslag vært en vesentlig årsak til dødelighet og tap av fisk.

“Trafikklyssystemet” gir kun næringen insentiver i forhold til å holde lusetallene under den fastsatte maksimalgrensen uten at dette ses i sammenheng med dødelighet og sykdom hos oppdrettsfisken. I teorien kan anlegg hvor 50% av fisken dør grunnet sykdom eller dødelighet som følge av lusereduserende tiltak bli gitt mulighet til økt produksjon så lenge lusetallene er under tillatt grense.

Bruk av rensefisk har store konsekvenser for rensefisken selv, og det marine miljøet langs kysten. Fangst av store mengder vill rensefisk har et omfang som utgjør en potensiell økologisk risiko gjennom endringer i det marine miljøet og rensefisken blir utsatt for store belastninger i laksemerdene, med tidlig død som den vanligste utgangen.

Veterinærforeningen mener at stortingsmeldingen må bidra til å etablere systemer for å registrere dødelighetsårsaker på en bedre måte slik at dødelighet blir en sentral faktor for vekst eller nedtrekk i produksjonen. På den måten vil god fiskevelferd belønnes og skape sterke økonomiske

DEN NORSKE
VETERINÆRFORENING

insentiver for å redusere dødeligheten. Dette vil også ha betydning for de negative miljø- og klimaeffekter høy dødelighet utgjør og gjøre næringen mer bærekraftig.

Det må stilles funksjonsbaserte krav ved hold av rensefisk i sjø, og forvaltningen må sikres tilstrekkelige ressurser for å følge opp etterlevelsen av slike krav. Dårlig helse og velferd må medføre konsekvenser for oppdretter på samme vis som for andre oppdrettede arter.

Dersom det ikke kan etableres forsvarlig miljø og livsvilkår for rensefisk i oppdrettsmerder, må denne formen for «behandling» mot påslag av lakselus fases ut.

Erfaringene med tildeling av utviklingskonsesjonene har vist at produksjonsvekst er et sterkt insentiv for rask utvikling av næringen. Det må derfor stilles krav til fiskens helse og velferd ved kommende tildelinger av vekst slik at myndighetene stimulerer til en positiv utvikling også innenfor dette feltet. Sterk fiskehelse er et konkurransefortrinn, gunstig for både omdømme og økonomi og utgjør en sentral del av bærekraftbegrepet. Veterinærforeningen mener at god fiskehelse og -velferd må bli et premiss for videre produksjonsvekst.

I tillegg må Mattilsynet sikres de nødvendige virkemidler og ressurser til å føre effektivt tilsyn og kunne sanksjonere brudd på regelverket.

Godkjenningsordning for behandling ved bruk av metoder, utstyr og tekniske løsninger.

Mekaniske og termiske metoder for avlusning, såkalte «Ikke medikamentelle metoder» (IMM) har etter hvert blitt den vanligste avlusningsmetoden. Det er utviklet flere teknologiske systemer for denne typen behandling, og flere av dem utgjør en stor belastning på fisken med til dels høy dødelighet. I motsetning til bruk av legemidler, finnes det ingen offentlig godkjenningsordning for denne type behandling.

Fiskehelsepersonell er av Mattilsynet pålagt et omfattende ansvar i dagens system for å kontrollere forsvarligheten ved bruk av slike metoder. Ofte må dette gjøres på manglende kunnskapsgrunnlag, da spesifikasjoner og effekt av metodene er vanskelig tilgjengelig og ikke lett å dokumentere. Mangelfull dokumentasjon av de fleste IMM gjenspeiler dessuten dagens situasjon hvor det er fravær av kriterier for hva slik dokumentasjon skal inneholde. Veterinærforeningen mener at § 8 i dyrevelferdsloven må gjennomgå med sikte på å etablere godkjenningsordninger for behandling ved bruk av metoder, utstyr og tekniske løsninger på linje med godkjenning av legemidler, samt krav om bivirkningsrapportering. Dette bør reguleres i særskilt forskrift. Det bør også innføres et krav om at transportører skal ha opplæring og kompetanse om vannkvalitet.

Vi foreslår en tilnærming hvor veterinærens kliniske handlingsrom er det samme uavhengig av om fisken behandles med medikamentell eller ikke-medikamentell lusebehandling. Dette innebærer imidlertid etter vårt syn at IMM må reguleres på lik linje med legemidler. IMM utgjør som hovedregel en tøffere påkjenning for fisken enn en medikamentell behandling. Det er følgelig svært viktig at dette området får økt oppmerksomhet og reguleres av offentlig myndighet.

Digitalisering og bruk av aggregerte data i dyrevelferdsarbeidet

DEN NORSKE
VETERINÆRFORENING

Gode, observerbare og forskningsbaserte dyrevelferdsindikatorer må utvikles og tas i bruk for alle dyreslag.

Veterinærforeningen har tatt til orde for at innsamlede data fra regelmessige fiske- og dyrevelferdsbesøk bør brukes aktivt i samarbeid mellom næring og Mattilsynet.

Slike data vil bli enda mer verdifulle i arbeidet for best mulig dyrevelferd når de sammenstilles med tilgjengelige produksjonsdata og rapportering veterinærer allerede gjør av diagnoser og behandling (bruk av medisiner).

Forsøksdyr og 3R senter

Norge bruker i størrelsesorden 4 millioner dyr per år i forsøk, et høyere tall enn de fleste andre land. Hovedmengden av forsøksdyrene er fisk. Det bør avsettes midler til opprettelse av et 3-R (Reduce, Refine, Replace)- senter med formål å redusere, erstatte og raffinere bruk av dyr i forsøk; særlig fisk, men også dyr generelt. Et 3-R-senter er en forutsetning for, og en del av formålet i Forsøksdyrdirektivet.

Forsøksdyrkomiteen har i en uttalelse til NFD og LMD gitt følgende anbefaling:

«Det tas initiativ til en norsk offentlig utredning (NOU) som kan drøfte muligheter for å begrense bruken av dyreforsøk i Norge til fordel for forskning uten forsøksdyr.

Det opprettes et nasjonal, statlig finansiert 3R-senter som vil kunne spille en nøkkelrolle i overgangen».

Det er på høy tid at Norge som ynder å fremstå som et foregangsland når det gjelder dyrevelferd, får på plass et slikt senter. Vi anbefaler derfor på det sterkeste at dette utredes i den kommende stortingsmelding. Dette må gjøres i et samarbeid mellom LMD og NFD, da det berører begge departementenes forvaltningsområde.

Mattilsynet og dyrevelferden

Mattilsynet har over lang tid hatt store utfordringer med kapasiteten til å følge opp dyrevelferdsarbeidet på en tilstrekkelig måte. Det er både behov for økte økonomiske og personellmessige ressurser samtidig som arbeidet effektiviseres mest mulig. Mattilsynet har flere lovpålagte oppgaver som med fordel kan gjennomføres av privatpraktiserende veterinærer som betalte oppdrag. Mattilsynet har allerede utredet en slik ordning når det gjelder nødslakteattester, og planlegger en lignende ordning for inspeksjon av melkerom. Veterinærforeningen mener at langt flere oppgaver som ikke krever vedtakskompetanse etter forvaltningsloven burde kunne løses på samme måte. Dette gjelder for eksempel attestering av hester som skal reise ut av landet for kortere eller lengre perioder, prøvetaking i forbindelse med overvåknings- og kontrollprogrammer og feltkontroll av viltslakt.

Utsetting av flere slike ordninger til privatpraktiserende veterinærer vil frigjøre personellressurser i Mattilsynet og vil samtidig kunne bedre inntektsgrunnlaget for privatpraktiserende veterinærer i næringssvake områder.

Vi ønsker en vurdering av hvilket mulighetsrom som finnes i relevant lovverk for å sette ut slike oppgaver, og en gjennomgang av hvilke oppgaver som kan løses på denne måten.

DEN NORSKE
VETERINÆRFORENING

Ansvarlige departementer

Etter dagens regelverk er forvaltningsansvaret for dyrevelferdslovgiving delt mellom Landbruks- og matdepartementet (landdyr) og Nærings- og fiskeridepartementet (akvatiske dyr). Tiltak for bedre dyrevelferd vil som oftest ha en kostnad for produsentene og det er en kjensgjerning at forslag til endringer i regelverk for å styrke velferden for dyrene ofte møter motstand på grunn av økte kostnader. Veterinærforeningen mener at dette utfordrer «nødvendighetsbegrepet» i dyrevelferdslovens § 3.

Veterinærforeningen mener at det i en stortingsmelding må drøftes om det kan være hensiktsmessig og til dyrenes beste at det overordnede ansvaret for forvaltning av dyrevelferden flyttes til et næringsnøytralt departement.

Marie Modal

Generalsekretær

Ellef Blakstad

Fagsjef